

RECHTER ALS KATALYSATOR IN EXPORTBELEID

Schaalvergroting, liberalisering en internationalisatie kenmerken op dit moment de afvalbranche. Haaks hierop staat het uitgangspunt van het ministerie van VROM dat het internationale afvalverkeer niet vrij gelaten kan worden. Deze houding levert voortdurend strijd op tussen overheid en bedrijfsleven. De rechter moet er dan aan te pas komen om flexibeler overheidsbeleid af te dwingen.

Het im- en exportbeleid ten aanzien van afvalstoffen is nu nog opgenomen in twee meerjarenplannen. Voor het niet-gevaarlijk afval is dat het Tienjarenprogramma afval en voor gevaarlijk afval is dat het tweede Meerjarenplan gevaarlijke afvalstoffen. Het beleid houdt in dat grensoverschrijdend verkeer in het kader van nuttige toepassing van afvalstoffen vrijelijk kan plaatsvinden, waarbij in veel gevallen nog wel een vergunning noodzakelijk is. Als het gaat om definitieve verwijdering van afvalstoffen houdt de overheid vast aan het al langer geldende zelfvoorzieningsbeginsel. Op den duur zal de overheid één afvalbeheerplan opstellen.

STRUIKELBLOK VROM meent dat de kwaliteit van de afvalverwerking in Nederland een rechtvaardiging vormt om van overheidswege in te grijpen in het grensoverschrijdend verkeer van afvalstoffen. Vanuit het bedrijfsleven wordt er echter op gewezen dat ook in het buitenland goede mogelijkheden liggen om afval te verwerken tegen concurrerende prijzen.

Vooral bij brandbare afvalstromen vormt het beleid voor het exporterend bedrijfsleven een struikelblok. Nederland beschikt over een aanzienlijk aantal AVI's (afvalverbrandingsinstallaties) om niet-gevaarlijk afval te verbranden. Daarnaast beschikt met name AVR Chemie in het Botlek-gebied over dure draaitrommelovens die gevaarlijk afval kunnen verwerken binnen scherpe milieuraandvoorwaarden.

Vooral onder het eerste Meerjarenplan verwijdering gevaarlijke afvalstoffen werd veelvuldig geprocedeerd. Daarbij kwamen ingewikkelde Europeesrechtelijke vragen aan de orde. Bedrijven die de rechter inschakelden in verband met exportweigeringen van VROM stelden dat de Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen een veel vrijer im- en exportbeleid voorstond dan de Nederlandse overheid. De procedures dateren vooral uit de periode 1994-1996 en zijn nog altijd niet afgerond.

SCHADECLAIMS De trage procesgang hangt samen met het feit dat de Nederlandse rechter (in dit geval bij de Raad van State) rechtsvragen heeft gesteld aan het Europese Hof van Justitie. Eind juni heeft het Europese Hof de vragen beantwoord en de bedrijven in het gelijk gesteld. Het beleid uit het eerste Meerjarenplan werd te beperkend geoordeeld tegen de achtergrond van de Europese regels. Het Hof van Justitie ging zelfs nog een stap verder door op te merken dat AVR Chemie in het beleid een machtspositie is toebedeeld die onverenigbaar is met het EG-verdrag. Met deze uitspraak op zak zullen de be-

drijven die de rechter hebben ingeschakeld met vertrouwen de bodemprocedure kunnen voortzetten. Als de Raad van State de lijn van de Europese uitspraak doorzet, zullen de in het geding zijnde besluiten (exportweigeringen) geen stand kunnen houden. Naar verwachting worden vervolgens omvangrijke schadeclaims op het bordje van minister Jan Pronk van VROM gelegd. Het ministerie gaat ervan uit dat het aangepaste beleid, zoals dat nu geldt op grond van het tweede Meerjarenplan, zich wel verdraagt met het Europese recht. Toch is dat zeer de vraag. Als voorlopige voorziening is door de rechter medio juli uitgesproken dat de besluitvorming van de minister ten aanzien van export naar de cementindustrie tekortschiet. Er tikt dus ook een tijdbom onder het nieuwe beleid.

Geschilpunt is nu niet zozeer of export van afvalstoffen voor nuttige toepassing moet worden toegestaan. De discussie spitst zich nu toe op de vraag wat nuttige toepassing is. Bedrijfsleven en overheid staan op dit punt vaak tegenover elkaar, vooral bij energierijke afvalstromen.

Binnen de Europese Commissie wordt momenteel gewerkt aan aanpassing van de regelgeving. Dit is nog prematuur; dergelijke wetgevingsprocessen duren lang. Het is goed mogelijk dat veranderingen in de wetgeving reeds bij invoering achterhaald zullen zijn, omdat immers de marktontwikkelingen wel razendsnel gaan.

MR. R.G.J. LAAN
VAN DIEPEN VAN DER KROEF LENIOR ADVOCATEN

Bedrijven zien mogelijkheden om over de grens tegen concurrerende prijzen afval te laten verwerken.

